

Pregledni rad

UDK 821.112.2.09-1

Bisera SULJIĆ-BOŠKAILO (Novi Pazar)

Internacionalni univerzitet – Novi Pazar

NOVA POETSKO-BERLINSKA SCENA

Rad predstavlja tri pjesnika mlađe generacije nove poetsko-berlinske scene, s osvrtom na način njihovog djelovanja na polju pjesničkog života.

Pjesnici: Anselm Retclaf, Gabriel Volkenfeld, Stefen Marciniak su ove godine svoj modus pjesničkog življenja predstavili i bosanskoj publici, pa je i to je jedan od razloga zašto su baš oni odabrani u ovom radu.

Ključne riječi: *poezija, poetsko-berlinska scena, Anselm Retclaf, Gabriel Volkenfeld, Stefen Marciniak*

Uvod

Pjesnici žele i moraju biti pjesnici i u teškim vremenima, kao da nam govore svojim djelovanjem na poetskoj sceni Anselm Retclaf, Gabriel Volkenfeld, Stefen Marciniak, tri mlada berlinska pjesnika, koji osvajaju i vraćaju knjizi korak po korak virtuelnim igračkama zabavljenju publiku. Ovom prilikom smo odabrali, iz te ne tako male berlinske grupe, ova tri pjesnika, upravo jer su njih trojica došli i do Bosne, kako bi u Mostaru i Sarajevu čitali svoju poeziju, te pokazali kako se u ovim vremenima za knjigu treba i može živjeti život pjesnika, posve svjesni da život bosonogih umjetnika nije bio nikad zastrt ružama, bez velikih bodlji, koje paraju njihov hod, te da svoj talenat, odnosno Božji dar, kao pjesnik moraš bilo kako iznijeti publici i čitaocima na vidjelo.

I veliki Gete je svoje prve knjige štampao sam, kažu i uzimaju sebi za primjer, noseći u svom shvatanju i djelovanju još veliku parolu: ako publika neće nama, mi idemo njima. Tako oni, i njihovi istomišljenici, odnosno jedna povećća grupa okupljena oko svoje izdavačke kuće: „9-ti red“ u Berlinu se samorganizuje: objavljuje sama svoje knjige, pravi svoje pjesničke večeri, dodjeljuje nagrade i skupa idu na bojna polja protiv nečitanja poezije. Pjesnici „9-tog reda“ govore svoju poeziju gotovo svake večeri na raznim mjestima:

od pozorišnih sala, kafana, parkova i bašći, pjesničkih kuća... Da li će doći stotine slušalaca i ljubitelja poezije, ili par njih, to kao da im nije više bitno. Važno je da se drži kontinuitet pjesničkih večeri. Znači, ovi pjesnici sami učestvuju u kreaciji svojih večeri, sami šalju pozivnice, sami organizuju program, i ne kukaju zato što to drugi za njih ne rade. Oni su pjesnici i oni moraju da žive živote pjesnika.

Berlinski pjesnici „9-ti red” žele i moraju biti samo pjesnici

Započecemo (po abecednom redu) sa **Anselmom Retclafom** koji je rođen 1991. u Radebojlu. Anselm se školovao u Majsenu, zatim Krajšu, gdje je stažirao umjetničku praksu, između ostalog u skulpturi i dekoraciji i dizajnu drveta u Institutu i Ateljeu za Likovne terapije. Od 2011. 2015. radi kao omladinski pozorišni glumac u pozorištu Majsenu. Slikar je i grafičar portreta i duhovnih pejzaža. Piše filozofske aforizme i pjesme od 2009.

Pjesme: „Nestisove suze“ pojavljuju se u antologiji: *Otmica u antici*, 2019 u Berlinu. Nakon toga kreću zbirke pjesama: *Chrysalis. Do izlaska sunca. Mistične pjesme i misli*, za koju dobija 2020. g. Hans-Majnke-nagradu. Zbirka pjesama: *Pjesmospjev*. O svom biću, te knjiga poezije i proze: *Elysium. Iz posvuda prisutnog srca* izlaze 2021.

Pored pisanja on ilustruje knjige za minhensku izdavačku kuću Apfea.

Odabrali smo za ovu priliku tri pjesme iz njegovog lirskog prvjenca u kojem je prikazao pregled svoje poezije iz jedne čitave svoje decenije, svjedočeći o ljubavi prema samospoznaji. Uopšteno, Anselm svojim pjesmama, zajedno sa odlomcima od aforizama, produbljuje ritmičko pulsiranje prema sebi. Introspekciju mentalnih promišljanja o izlasku buđenja njegovog unutrašnjeg sunca on prati osvjetljavanjem svoje ljetnje zrelosti. Spirituelnost i povezanost sa energijama, nevidljivim silama, koje su u nama i oko nas, sve više je prisutna kod mladih njemačkih pjesnika, pa tako i kod ovog pjesnika koji se u toj spirituelnosti traži i nalazi. Na pozadini tihih i istovremeno blistavih ruševina manastira, gdje je pesnik našao tlo, samospoznaja postaje kod njega stvarnost. Ovaj pjesnik kao da je uvijek zaljubljen i opijen pićem s Božjeg izvora, kako i sam kaže: *Opijen srećom/ plešem van svijeta i sebe/, čim se napijem iz Božjeg izvora...*

Anselm Retclaf i u stvarnom životu često zapleše u znak zahvalnosti Stvaraocu svega, presretan što postoji i što Mu je dao da osjeti i vidi Njegove kreacije i ljepote. Pjesnički je Anselm je s takvom zahvalom i srećom zaplesao i na Starom mostu u Mostaru, opčinjen ljepotom spoja: sunca, kamena i rijeke. Zato nije ni čudno da i u pjesmama ovaj pjesnik pleše dušom i srcem.

Kiša

Kad sam te konačno pronašao
Na našim usamljenim putima
Srce mi je čitavo plamtjelo
Samo silna kiša je to mogla ugasiti
U noći, kad sam ponovo mislio na tebe
U duši sam se naglas od radosti smijao
I posvuda vidio curenje kiše
Po pismu koje je poslato kao odgovor
Na pitanje, da li me ili kako voliš
Pritajen osta ipak ovaj odgovor
Ja sam ga dugo živio i volio:
Zašto to biće u tebi tako želi.
Kapi kiše hvatam u ruci -
I puštam da se po njoj razlivaju
Jer one su slobodne i ostaće to
Baš kao što samo tebe dodirujem u srcu
Uz skandiranje tišine: samo jednostavno, budi!
I tako opet plešeš iz noći u noć
Sa svojim svjetlom, tamnoplavim kao eter
Ja sam beskrajno zaljubljen, slobodan sam u svom biću
Ovu pesmu moje ljubavi izlijevam tebi
napokon...

Kvintesencija

Ja nikoga ne mogu od iskustva, koje
neko po svetu doživi, sačuvati, jer
sve je spontano. Biti otelotvoreno biće,
potpuna je iluzija, kao što sam Ja
potpuno besprijekoran, uvijek bio.
U gruboj sjeni slike blage lipe
srcoliki listovi svijetle kao mrlje po tvom čelu,
kosmos u njemu se ne može po svijetu više
izgubiti. On je začetnik svih svjetova,
dok tvoja tjelesna snaga pod hrastom
i lipom kao u šatoru miruju. Zašto bi ti
nebeski svod ili nešto ispod njega za tvoju
sudbinu grdio?

Otkucaji tvog srca su mirni kao i tvoji
Treptaji očiju, isto tako mirno kao kosmos
iza tvog čela; u unutrašnjosti. Centar
tvog osećaja u sredini tvojih grudi i
leđa tvojih moćnih i vitkih, svjetluca
smaragdno zelen poput vjetrovite šume
u svojoj životnoj zahvalnosti. Opijen srećom plešem
van svijeta i sebe, čim se napijem iz
Božjeg izvora — trećeg srca Hridajama!
Ako tako hoćeš, i ti nađi, mlada dušo,
Izvor tvog svjetlucanja nepogrešivo nepromjenjivog.
Da, istina je, ti si to, što jesi. Sunčano jasno
u ogledalu tvoga bića tvoja karma se rastvara.
Ti nisi ogledalo, nisi svijest...
U kapima teče izvor; ti si tu, gdje
nepristupačan je bio početak svih stvari – Prije svega.
Istina je - tu si ti, samo tu!

Božji vrhovi

Nekada su ovdje bile livade
I leptiri u vazduhu
Koji se spuštahu na lišće
A pčele nosahu miris cvijeća.

Ovdje, na ovim iznijetim visinama
Kad bi sunce zalazilo
šaputali bi blago naleti vjetra
I počele bi noćne pesme životinja.

Čovek je ovde samo gost
A ipak pokorava sve pod sobom
On je nemiran od žurbe
U svojoj ludoj iluziji -

Da li je morao sve da očisti
Nije vidio bajku i magiju
To bi ustoličeno iznad rijeka
Već sa prvim sunčevim zrakom.

Ali on zna, sluteći u svom srcu
 Greben govori o svojoj pravoj prirodi
 Čini se besmrtn, izvan svake smrti.
 Priroda, utire svoj put kao sunce
 Svetluca na livadama, čista i putena
 Budi se i spava blaženo sa zalaskom sunca.

Gabriel Volkenfeld rođen je 1985. u Berlinu. Studirao je germanistiku, opštu i komparativnu književnost, te ruski jezik i književnost u Berlinu, Estoniji, Rusiji i Ukrajini.

Radi kao profesor njemačkog jezika, a od 2015. organizira kao projekt-menadžer Internacionalne susrete mladih. Od 2013. objavljuje prozu i liriku u antologijama.

U svom debitantskom romanu *Mi propangadisti* obrađuje svoje doživljaje u ruskoj gej zajednici.

Njegov drugi roman *Babilonski repertoar* (2021) govori o životu jevrejske porodice koja se proteže kroz tri generacije i četiri zemlje. U isto vrijeme objavljuje knjige poezije: *Izraelski album*, te *Magloviti atlas. Ukrainski album*. S debitantskom knjigom poezije: *Pjeskovita oaza*, u izdanju uzdavačke kuće „9-ti red“, Berlin, 2020. počinje da osvaja nagrade. Osvojio je prvu nagradu na pjesničkom konkursu Stefan Helšer & Geest Verlag, zatim nagradu Hans-Majnke za poeziju mladih 2021., te nagradu Ulrih Grasnik 2022. Iste godine, znači 2022. odabran je kao stipendista za gradskog pisca u Gelsenkirhenu.

Knjiga *Atlas magle* je ukrajinski album, gdje nas Volkenfeld kao turistički vodič ili svjedok mnogih vremena vodi svojom vrlo ličnom preokupacijom Ukrajinom, njenom burnom prošlošću i sadašnjošću. U Odesi prisustvujemo jevrejskom venčanju, u Podoliju upoznajemo narodnog pesnika Ševčenka, u Sumiju srećemo starije recepcionere u spavaonici, a u jednom karpatskom selu navijamo za puževe koji se takmiče na stazi s preprekama...

Ovdje ćemo predstaviti Gabriela Volkenfelda sa tri odabrane pjesme iz knjige: *Pjeskovita oaza* u kojoj se nalaze 27 pjesama. Ova knjiga je šarenilik put kroz lirske prostore Izraela, gdje je 27 pjesama posvećeno različitim gradovima: Jerusalemu, zarobljenom u tri velike religije, Tel Avivu, divljim i hedonističkom, Berlehemu koji je automobilima preplavljen i gdje pristižu, kako kaže autobusi sa turistima „u pogrešnom vijeku skrenuti“ i gdje „Hodočasnici brišu zvezdi vrhove,/ prekrivaju poljujcima svoje spasenje“, dok „mi licemjerni posmatrači im se pridružujemo,/ uvijek u strahu, da što ne propustimo,/ zašta nismo znali, da će nam trebati.“

Gabrijel vodi čitaoca svojom moćnom poezijom i kroz prašnjave pustinjske gradove ili mirne gradiće zaprepaštene potocima hodočasnika, kao što su: Java, Petah Tikva, Betelhem, Cezarea, Akon, Tiberias, Haifa, Afula, Netanija i dr. Dariva nam ovaj pjesnik, koji nosi ime anđela, lirski prostor gdje se slike momenta i istorije, osjećaja i doživljaja, kroz spoj prošlosti i sadašnjosti miješaju, pokazujući nam tako razne slojeve života ovih gradova i putnika koji ih obilaze. Portreti tih gradova su šareni otisci stvarnosti, snimci i studije miljea, anegdote i komentari, album krajnje neobičnih slika, kolaži iz vrlo različitih mjesta, vremena i ljudi.

Od religijskih motiva i likova, životnih jednostavnih slika stvarnosti iz sadašnjosti i prošlosti on gradi jedan živi pjesnički grad koji u vazduhu lebdi ispred nas i koji odaje svoje stvarne konture:

Gledaj, Salome pleše oko nekog muškarca,
koji nikada nije prestao, dječak biti.
Pogledaj! Ovaj put ga je pustila da pobjegne, reče
neko u meni. Drugi odgovori: Niko
nije pobjegao svojoj sudbini. Djevica je takođe
rodila. Dječji plač čuči
gore u Kedrovoj kruni. Uskoro će čovjek
trčati u krug kao pijetao bez glave.

Imamo mi u njegovoj poeziji i muškarce u odeći šišmiša, te i Johanesa, još uvek sa glavom, kao i oligarhe u pastelnoj menopauzi, blesave anđele koji se cerekaju, sirene i cezare, pa i životnu baku Nurih, sa svojim mudrostima, koja ironično savjetuje da se iz kuće nikad ne izlazi bez knjige, čak ni do kontejnera, jer bi knjigom Hajaha mogli zamotati ribu na pijaci...

Ovaj mladi pjesnik plete svoje pjesme raznim nitima od onih koje su napunjene spiritalnom energijom, do onih svakodnevnih prašnjavih i izgubljenih putnika i stanovnika izraelskih gradova.

Toliko bogatstvo u jednoj knjižici od 32 stanice, rijetko se gdje može danas sresti.

En Kerem I

Savjeti od bake Nurit: Najvažniji sastojak
kod kuhanja je vrijeme. Voljenu osobu nadom
nahranite, sa komplimentima napunite, sa medom
isfiksirajte. Nikada ne izlazite iz kuće bez knjige,
čak ni do kontejnera. Poezija prije proze.

Izrael Hajom, da zamotate ribu. U raj
 uvijek ulazite preko stražnjeg ulaza,
 čokoladu za hitnu potrebu u prtljagu imajte,
 u slučaju da vam cinkarenje prijeti,
 ti mali brbljivci u anđelskom kostimu,
 slane stvari ostavite za Serafine. Vremenske petlje
 prihvatite, npr. ako trudna Djevica
 ponovo sjedne sa svojim rođakom u En Keremu i
 osvježi se vrčem magarećeg mlijeka, a Johanes,
 još sa glavom, krsti, na nekoj drugoj tački
 u prostorno-vremenskom-kontinuumu, jedna
 Pokajnica, mi, okruženi crkvama, u strahu
 ukazanja svetih povratnika, pokušavamo turističke
 tokove da izbjegnemo a opet završavamo na
 izvoru. Ne punimo vodu. Mi ne namjeravamo
 da postanemo sveci. To se ne izapira,
 ovog sijanja se pak, ne možeš
 ponovo riješiti.

En Kerem II

Uzmite zraka, kao da ovaj pejzaž jednostavno
 udahnete. Iz Evrope i Azije doseljene
 vrste, autohtone sestre, u igličastim haljinama,
 steznicima bez ukrasa, svako drvo u svom
 zelenilu. Kuće, razbacane po brdima, koze iz
 kvarca. Neko u meni kaže: Ja bih mogao da živim ovde.
 Neko odgovara: Dijelovi tebe su uvek
 u bjekstvu. Ti jedva čekaš da budeš
 protjeran. Gledaj, Salome pleše oko
 nekog muškarca, koji nikada nije prestao, dječak biti.
 Pogledaj! Ovaj put ga je pustila da pobjegne, reče
 neko u meni. Neko odgovori: Niko
 nije pobjegao svojoj sudbini. Djevica je takođe
 rodila. Dječji plač čuči
 gore u Kedrovoj kruni. Uskoro će čovjek
 trčati u krug kao pijetao bez glave. Neko u meni reče:
 Ja bih mogao ovdje da živim. Spreman sam, pejzaž
 da postanem. Ti? Ti ne možeš čak,
 ni leptira da upitaš za put.

Betlehem

Ispleteni put, automobilima krcat,
pristizanje autobusa sa turistima, u pogrešnom
vijeku srenuti: Hodočasnici brišu zvezdi
vrhove, prekrivaju poljupcima svoje spasenje.
Mi licemjerni posmatrači im se pridružujemo,
u uvijek u strahu, da što ne propustimo, zašta nismo
znali, da će nam trebati. Prljavo
naselje, vile zabačene, trgovci
na pijaci štede svoj glas, prepuštaju
boksu vrištanje. Jedan mi poklanja
punu šaku šljiva. Za tvoje oči, kaže.
Šta da od tebe napravimo na ovom drugom
jeziku? Da li da te obučemo u deminutivu ili
da ti odsiječemo jedan slog? Protiv kojih se
imenjaka moraš izboriti? Ništa
slično. Jednostavno sam iz mode.
Nebo na slikama posivljuje.
Opijen oblacima tamjana tetura se
jedna griješnica natrag u ovu nesvetu
svakodnevicu. Kamion za smeće joj uzimaju prednost u vožnji.
U radionici nedaleko od Crkve rođenja,
jedan arapski dječak rezbari stoto dijete
Isusa.

Stefen Marciniak rođen je u Stralsundu. Studirao je Kulturologiju na Humboldt univerzitetu u Berlinu i tu ostao živjeti i stvarati, te raditi kao urednik, izdavač, antikvar, pisac, pjesnik... Napisao je *Efebske novele*, *Hilas ili Pobjeda nimfe*, *KYPARISSOS ili Dar orakela*, *PHAETHON ili Put sunca*, te tri toma poezije: *Eolski zvuci harfe*, *Arhandeoski natpjevi* i *Prinčeva skloništa* (2022). Radio je na književnim priložima za preko 35 antologija. Urednik je pjesničke edicije *Otmica u antici*. Do sada je to 12 tomova. Suorganizator je Književnog grčko-njemačkog festivala, urednik Salona književnih večeri Vilmersdorf, inicijator Hans-Majnke-nagrade za poeziju mladih, član Kruga autora Plesse, član Klaus-Man-inicijative Berlin, te Paul-Ernst-Društva.

Bajke su bile te koje su ga najprije fascinrale i uvele u svijet mitosa i lirike, a nakon toga Šekspirove drame ili Herman Heseov roman *Narcis i Zlatousti*. Putovanja po cijelom svijetu su mu zatim otkrivala mnoga skrivena i za pogled rasprostranjena mjesta.

Stefen piše o grčkim mitovima i božanstvima, ali u pjesmama knjige *Prinčeva skrovišta*, knjizi iz koje izdvajamo tri pjesme, on s lirskim egom traži za svojim izgubljenim princom, koji može biti izum, citat, mitos prognan u daleka vremena ili prostor koji je ovozemaljskom gotovo nedostupan. Pjesnički ego kod njega je nekad tako sakriven u anđeoskom cvijetu, a nekad i u cvijetu soli, vatre ili snijega. Inspirisan klasičnim tonskim pjesmama, uglavnom nordijskih kompozitora, autor često prevodi muziku u riječi – simbiozu zvuka koji čuje i osećanja u njemu pretaču se u poeziju.

Bijeli

Takvi bi trebali biti!
 Poput svježeg snijega –
 Njihova se pojavljuju krila
 U drhātu
 Poput novorođenih oblačića
 Gomila oblaka
 Ko ih je prvi ugledao
 Ko ih sad gleda, dok ih on doziva?
 Da li će je možda vidjeti?
 U snježnom snu bezbroja oblaka?

Bijela kao nova posteljina
 Trebala bi joj makar odjeća biti
 Svjetlucava, oscilirajuća
 Da jedva u to može povjerovat pogled
 Ko ju je stvarno vidio
 Njihove zjenice jarkih boja
 Na snježnom zamućenju
 Očnih jabučica
 Ispred najbjeljeg mramora
 Antičkog hrama.

Ljiljano-bijeli pernati ogrtač
 Nekada pjevajućeg labuda
 Koji usamljen
 O izgubljenom pratiocu
 Sanja i vršti –
 Tako je sve zavejano u snijegu
 Kao krila

Ovog nikada ne dokazanog
Bića iz snova
Koje mi nazivamo anđelima.

Vatreni cvijet

Iz vulkana · iznenada probuđen · klizi
Sporo · sa fontanama crvenog plamena
Lava niz iscrpljenu planinu.

Odavno je uništena tvoja palača u moru vatre
Čini se da si nepovratno izgorila u tome
A sa tobom moja grozničava žudnja.

Vatreni cvijet u tvojoj kosi s velom
Plamti kroz kovrče i pršti se u iskre
u baklju se oblikuje posljednje drvo.

Kameni cvijet

U golim klisurama besputnih planinskih lanaca
skačem luđački · s kamena na kamen
k zalazaku sunca · ne pronalazeći ni traga od tebe.

Ni čisto bijelo ni Miere mi ne pokazuju put
ka arkadijski prohujalim životom · za mene
i tebe · dok se ne podignu bazaltne stijene:

Do kamenog cvijeta · koji formira ogradu
na devedeset devet stepenica pa do jedne kapije
iza koje zamišljam tvoje tajno ostrvo.

Zaključak

Samo sa pisanjem se ne može živjeti, ali i bez pisanja se još manje može. To je sudbina onih s Božjim darom, ili pak, prokletstvo pjesnika, sve zavisi kako ko na sve to gleda, i kako se ko snađe. Ipak, vidimo da pjesnici preživljavaju i nevremena, nastavljajući svoj, negdje u svemiru ranije im zacrtani, put. Neki se tako dobro i snađu na tom putu, hodajući čak stazama blagostanja i sreće, drugi se pak, izgube, upadnu u ponore pored tog zacrtanog puta.

Nova generacija poetsko-berlinske scene “9-ti red”, kako vidimo, uspijeva svojim načinom djelovanja opstati i ići putem punim čarolije i začaranosti. Ovakav jedan pogled ovih pjesnika kao što su Anselm, Gabriel i Stefen mogao bi biti mustra i pjesnicina koji žive na balkanskim prostorima, gdje je ranijim sistemom pjesnik bio pod krovom države, ili pak neke zajednice, u sjeni drveta koje ga je štitilo od sunca, oluja i nevremena, ali gdje možda nije baš u toj sjeni mogao da se razvija. Danas je sve otvoreno pod ovim nebom, i pjesnicima je prostrano polje. Moramo priznati da to prostranstvo može da pjesnike i olujom, kao i u pustinji pomete, ali može i da im otvori nove vidike i nove svjetove. Zavisi sve kako se ko snađe.

Zaključimo ovaj rad činjenicom da su pjesnici vizionari i da će se u novoj situaciji ipak uspjeti snaći i spasiti poeziju i knjigu. Ovo je primjer kako se to može.

Literatura:

- A. Retzlaff: Singsang (2021). *Verlag der 9 Reiche*, Berlin
- G. Wolkenfeld (2021). *Sandoasen Verlag der 9 Reiche*, Berlin
- S. Marciniak (2022). *Prinzenverstecke*

Bisera SULJIĆ-BOŠKAILO

NEW BERLIN-POETRY SCENE

Diese Arbeit stellt drei Dichter der jüngeren Generation der neuen Berliner-Lyrikszene vor, sowie ihre neue Tätigkeitsweise in der Welt der Poesie.

Dichter: Anselm Retzlaf, Gabriel Volkenfeld, Steffen Marciniak haben dieses Jahr ihr Modus des Dichterdaseins auch dem bosnischen Publikum vorgestellt und das ist auch ein Grund, weshalb sie für diese Arbeit ausgewählt wurden.